

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/58/2017
Identifikačné číslo spisu: 2016200066
Dátum vydania rozhodnutia: 12.12.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:2016200066.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančenika, v právnej veci navrhovateľa: X. Z., O. XX, G., zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Peter Peružek, s. r. o., so sídlom Radlinského 1, Hlohovec, adresa na doručovanie Podzámska 41/A, Hlohovec, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 09.12.2015, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sd/7/2016-58 zo dňa 13.02.2017, jednomyseľne takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 13.02.2017, č. k. 43Sd/7/2016-58 m e n í t a k, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 09.12.2015 v spojení s rozhodnutím odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 10.12.2015 z r u š u j e a v e c v r a c i a odporkyni na ďalšie konanie.

Odporkyňa j e p o v i n n á zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia vo výške 345,50 € na účet právneho zástupcu navrhovateľa č.: IBAN S. XXXX XXXX XXXX XXXX, do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

Odôvodnenie

1. Krajský súd rozsudkom č. k. 43Sd/7/2016-58 zo dňa 13.02.2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 09.12.2015, ktorým odporkyňa podľa ust. § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a čl. 52 ods. 1 písm. a/ a ods. 4 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 priznala navrhovateľovi starobný dôchodok od 03.07.2012 vo výške 244,10 € mesačne, zvýšený od 01.01.2013 na 255,30 € mesačne a od 01.01.2014 na sumu 264,10 € mesačne (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), v spojení s rozhodnutím odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 10.12.2015, ktorým odporkyňa zvýšila dôchodok navrhovateľa od 01.02.2014 na sumu 288,10 € mesačne.

2. Proti preskúmanému rozhodnutiu odporkyne podal včas odvolanie navrhovateľ. Žiadal rozhodnutie odporkyne zrušiť z dôvodu, že v odporkyňa v uvedenom rozhodnutí nerešpektovala názor Krajského súdu v Trnave vyslovený v rozsudku č. k. 38Sd/79/2014, ktorým krajský súd zrušil predchádzajúce rozhodnutie odporkyne vo veci. Taktiež namietal, že odporkyňa nezohľadnila ustálenú judikatúru Ústavného súdu ČR k tejto otázke (P1. ÚS 5/12 zo dňa 31.01.2012). Navrhovateľ žiadal vyrovnanie dôchodku na takú úroveň, ako keby odpracoval uvedené obdobia iba pre zamestnávateľa, ktorého sídlo v obchodnom alebo obdobnom registri bolo na území SR.

3. Odporkyňa žiadala napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdiť. Poukázala na to, že dôvodom zrušenia predchádzajúceho rozhodnutia bolo nedostatočné zdôvodnenie, nie nesprávne právne posúdenie veci. V súvislosti s namietanou diskrimináciou uviedla, že v odôvodnení predmetného rozhodnutia oboznámila navrhovateľa s novou právnou úpravou, ktorá zavádza nový inštitút - vyrovnávací príplatok a poučila ho, že nová úprava začne platiť 01.01.2016. Uviedla, že z tohto dôvodu nebolo možné rozhodnúť o vyrovnávacom príplatku už v čase vydania rozhodnutia. Ďalej poukázala na to, že na základe žiadosti navrhovateľa bolo vydané rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X z 24.02.2016, ktorým bolo navrhovateľovi podľa § 69b ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. priznaný od 01.01.2016 vyrovnávací príplatok v sume 58,80 € mesačne.

4. Krajský súd napadnutým rozsudkom napadnuté rozhodnutie odporkyne potvrdil. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že z administratívneho spisu odporkyne, mal za preukázané, že odporkyňa rozhodovala o žiadosti o dávku starobného dôchodku, ktorou bol uplatnený nárok navrhovateľa, pričom v poznámke k podanej žiadosti navrhovateľ uviedol, že žiada o starobný dôchodok z Českej republiky podľa § 29 zákona č. 155/1995 Sb.. Odporkyňa vychádzajúc z údajov zo svojej evidencie a údajov zistených od Českej správy sociálneho zabezpečení Praha, vydala rozhodnutie, ktorým navrhovateľovi priznala podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. a článku 52 ods. 1 písm. b/ a ods. 4 nariadenia č. 883/2004 starobný dôchodok v sume 244,10 € mesačne s poukazom na údaje z osobitného listu dôchodkového poistenia za kalendárne roky 1993 - 2012, ktorý mu bol od 01.01.2013 zvýšený na sumu 225,30 € mesačne a od 01.01.2014 na 264,10 € mesačne. Toto rozhodnutie bolo v odvolacom konaní zrušené rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 38Sd/79/2014 zo dňa 24.09.2015 podľa ust. § 250j ods. 2 písm. d/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) pre nepreskúmateľnosť a nedostatok odôvodnenia.

5. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku zopakoval podstatnú časť odôvodnenia z rozsudku č. k. 38Sd/79/2014. Záverom dodal, že za situácie, keď navrhovateľ považuje za zásadnú námietku diskriminácie, odvíjajúcu sa od toho, že výška jeho dôchodkovej dávky pri zohľadnení časti dôb poistenia podľa českých právnych predpisov a časti podľa slovenských predpisov je nižšia, ako by bola výška tejto dávky v prípade získania všetkých dôb poistenia podľa slovenských predpisov, napriek absencii dostatočnej právnej úpravy tejto diskriminácie (zákon č. 140/2015 nadobudol účinnosť až od 01.01.2016), je aj odporkyňa ako orgán verejnej správy povinná prihliadať na ústavné limity a princípy, ktorými sú orgány povinné riadiť sa v zmysle čl. 2 Ústavy SR. Krajský súd považoval za potrebné k veci uviesť, že už v rozhodnutí Krajského súdu v Trnave č. k. 38Sd/79/2014 zo dňa 24.09.2015 bolo naznačené, že rozhodnutie NS SR č. k. 9So/124/2013 bolo vydané ešte v čase, keď nebol prijatý zákon č. 140/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z., pričom tento sa týkal priznania vyrovnávacieho príplatku, ktorý bol navrhovateľovi priznaný rozhodnutím odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 24.02.2016, a to počnúc od 01.01.2016 vo výške 58,80 € mesačne. Skonštatoval, že je nepochybné, že tento zákon bol prijatý práve za účelom odstránenia takýchto nepriaznivých dôsledkov rozdelenia ČSFR na výšku nároku dôchodkových dávok osôb, ktoré pracovali v oboch štátoch. Prijatím tohto zákona sa toto tzv. právne vákuum odstránilo, čo možno konštatovať aj pokiaľ ide o predmetnú vec, keď práve priznaním tzv. vyrovnávacieho príplatku navrhovateľovi došlo zo strany štátu k odstráneniu tejto diskriminácie, ktorú navrhovateľ v opravnom prostriedku namietal. Tento príplatok má dorovnať rozdiel medzi sumami českého starobného dôchodku, na ktorý by mali poistenci nárok, ak by sa spoločný štát nerozdelil. K nálezu Ústavného súdu Českej republiky P1. ÚS 5/12 zo dňa 31.01.2012, krajský súd uviedol, že nie je pre odporkyňu, ani pre súdy SR relevantným záväzným podkladom, na základe ktorého by mohli konať nad rámec zákona, čo bolo skonštatované v rozhodnutí Najvyššieho

súdu SR sp. zn. 9So/93/2010 zo dňa 08.07.2011.

6. Proti napadnutému rozsudku podal včas odvolanie navrhovateľ z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietal, že odporkyňa nepostupovala spôsobom naznačeným v rozsudku Krajského súdu v Trnave sp. zn. 38Sd/79/2014 a opakovane vydala iba rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku, pričom nerešpektovala právny názor súdu a naďalej nezabránila diskriminácií navrhovateľa voči iným poberateľom starobného dôchodku, ktorí pracovali po celú dobu pre zamestnávateľa so sídlom na území SR. Z uvedeného dôvodu považoval rozhodnutie odporkyne naďalej za nepreskúmateľné. Namietal, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku iba stotožnil s argumentáciou odporkyne, že priznaním vyrovnávacieho príplatku 58,80 € sa v podstate naplnil príkaz Krajského súdu v Trnave vyslovený v rozsudku č. k. 38Sd/79/2014. Navrhovateľ s týmto nesúhlasil, pretože odporkyňa v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedla tzv. virtuálny dôchodok, a teda vydala rovnaké rozhodnutie. Z tohto dôvodu považoval za nepreskúmateľný aj napadnutý rozsudok. Žiadal zrušiť napadnutý rozsudok krajského súdu a aj rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 09.12.2015 v spojení s rozhodnutím odporkyne. XXX XXX XXXX X zo dňa 10.12.2015 a vrátiť vec na nové prejednanie a rozhodnutie. Zároveň žiadal o priznanie náhrady trov konania, ktoré vyčísľil.

7. Odporkyňa dôvody uvádzané v odvolaní nepovažovala za opodstatnené a mala za to, že plne rešpektovala názor Krajského súdu v Trnave vyjadreného v rozsudku č. 38Sd/79/2014-91 z 24.09.2015. Námietky navrhovateľa považovala za účelové a irelevantné. Navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

8. Podľa § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona (01. júla 2016) sa dokončia podľa doterajších predpisov.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

10. Medzi účastníkmi konania zostala spornou otázkou nároku navrhovateľa na vyrovnanie rozdielu medzi vypočítaným starobným dôchodkom v súčte so starobným dôchodkom z Českej republiky a výškou starobného dôchodku, ktorý by bol vypočítaný len podľa zákona č. 461/2003 Z. z., ak by všetky doby poistenia boli hodnotené ako doby získané u zamestnávateľa so sídlom na území Slovenskej republiky.

11. K tejto námietke navrhovateľa odporkyňa v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia uviedla, že vzhľadom na novú právnu úpravu s účinnosťou od 01.01.2016, ktorou bol zavedený nový inštitút - vyrovnávací príplatok, sa môže navrhovateľ dostaviť po 01.01.2016 na pobočku odporkyne a podať si žiadosť o priznanie vyrovnávacieho príplatku.

12. V konaní bolo preukázané, že zamestnávateľ navrhovateľa mal k 31.12.1992 sídlo na území Českej republiky. Okolnosť, že dňom 01.01.1993 došlo k rozdeleniu ČSFR, nemôže byť navrhovateľovi ako občanovi bývalej ČSFR a teraz občanovi Slovenskej republiky na ujmu. Slovenská republika je právnym nástupcom ČSFR.

13. Otázka nároku na vyrovnanie rozdielu medzi sumou, ktorá predstavuje súčet starobného dôchodku vypočítaného odporkyňou a starobného dôchodku priznaného v Českej republike, a sumou dôchodku, na ktorý by mal žiadateľ nárok, ak by všetky doby poistenia boli hodnotené, ako doby získané u zamestnávateľa so sídlom na území Slovenskej republiky, bola Najvyšším súdom Slovenskej republiky už opakovane riešená. Postup, v rámci ktorého by s občanmi, ktorí získali do 31.12.1992 poistenie na území Českej republiky, bolo zaobchádzané inak ako s občanmi, ktorých zamestnávateľia mali do 31.12.1992 sídlo na území Slovenskej republiky, by bol v rozpore s ust. čl. 12 a čl. 39 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy SR. Na tom nič nemení okolnosť, že zo žiadneho právneho predpisu zatiaľ nevyplýva povinnosť odporkyne priznať a vyplácať takej osobe dorovnanie rozdielu medzi výškou

dôchodku, na ktorý by mala nárok v Slovenskej republike ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku a výškou dôchodku, na ktorý má k tomuto dňu nárok v Českej republike (vid'. rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 9So/200/2011 zo dňa 14.11.2011).

14. V tejto súvislosti odvolací súd pripomína právny názor vyslovený v rozsudku č. k. 9So/124/2013 zo dňa 25.02.2015, na ktorý poukázal aj právny zástupca navrhovateľa, podľa ktorého: „Podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

Okolnosť, že spôsob výpočtu teoretickej výšky starobného dôchodku v Slovenskej republike je v zmysle čl. 47 ods. 1 písm. g/ nariadenia a čl. 20 zmluvy o sociálnom zabezpečení odvodený od priemerných príspevkov a dôb, hodnotiteľných iba v Slovenskej republike, nie je z pohľadu čl. 39 ods. 1 Ústavy SR podstatná.

Z článku 39 ods. 1 Ústavy SR totiž vyplýva právo občana na primerané hmotné zabezpečenie v starobe. V kontexte s týmto článkom a zákazom diskriminácie, uvedeným v čl. 12 Ústavy SR je potrebné si uvedomiť, že Slovenská republika je jedným z dvoch nástupníckych štátov Českej a Slovenskej Federatívnej republiky ako jedného štátu a teda v prípade zamestnania na území ČSFR u zamestnávateľa, ktorý mal sídlo na území ČSFR, nejde o klasické zamestnanie v cudzine (inom členskom štáte Európskej únie). Do 31.12.1992 sa doby zamestnania na území Českej republiky i na území Slovenskej republiky ako členských štátov československej federácie hodnotili jednotne ako zamestnanie v tom istom štáte (naposledy podľa zákona č. 100/1988 Zb.).

Z hľadiska čl. 39 ods. 1 Ústavy zamestnanie v Českej republike je možné považovať za zamestnanie v cudzine až po 31.12.1992, resp. po 30.04.2004 za zamestnanie v inom členskom štáte únie.

Z toho pohľadu je potrebné nazerať aj na starobný dôchodok, priznaný podľa nariadenia a čl. 20 zmluvy o sociálnom zabezpečení tak, že v intenciách uplatnených ustanovení nariadenia a zmluvy ide iba o nárok na základnú výšku starobného dôchodku v každom z uvedených dvoch nástupníckych štátov ČSFR.

V prípade, že takto určená základná výška dôchodkov ku dňu vzniku nároku na dôchodok v ich súčte po prepočítaní kurzu mien oboch štátov nedosahuje výšku, ktorá by navrhovateľovi patrila, ak by sa pre výšku jeho starobného dôchodku započítali nielen všetky doby dôchodkového poistenia získané tak na území Slovenskej republiky ako aj na území Českej republiky (pred 01.01.1992), ale aj všetky priemerné príspevky od 01.01.1984 do 31.12.1992 (resp. pri použití § 63 ods. 7 zákona o sociálnom poistení aj pred 01.01.1984), potom tento dôchodok musí byť priznaný v sume, rovnajúcej sa rozdielu medzi výškou starobného dôchodku, priznaného Českou správou sociálneho zabezpečenia, a takou výškou dôchodku, ktorá by navrhovateľovi patrila, ak by mu všetky doby poistenia a príspevky do 31.12.1992 boli hodnotené podľa slovenských právnych predpisov.

Okolnosť, že zákon o sociálnom poistení ani iný právny predpis taký postup doteraz priamo neupravujú, je z hľadiska nároku navrhovateľa na primerané zabezpečenie v starobe nepodstatná; ak taká úprava chýba, resp. je neúplná, lebo zákonodarca pri tvorbe právneho predpisu opomenul možné dopady výpočtu dôchodkov podľa medzinárodnej zmluvy, resp. pokiaľ nereagoval na také dopady, potom pri posudzovaní dôchodkových nárokov navrhovateľa treba vychádzať priamo z čl. 12 a čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako základného zákona Slovenskej republiky.

Zákon o sociálnom poistení je všeobecným predpisom v oblasti sociálneho poistenia zamestnancov v Slovenskej republike. Z jeho pôsobnosti sú čiastočne vyňatí iba policajti, profesionálni vojaci, hasiči a záchranári v rozsahu, upravenom zákonom č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Dôchodkové poistenie, teda aj starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia, vykonáva Sociálna poisťovňa (§ 120 ods. 1 v spojení s § 2 písm. b/ bod 1. zákona o sociálnom poistení). Iný orgán, ktorý by vykonával všeobecné sociálne poistenie, v Slovenskej republike nie je. Práve z toho dôvodu podľa názoru odvolacieho súdu je Sociálna poisťovňa v zmysle vyššie uvedeného povinná vypočítať starobný dôchodok poistencovi aj podľa zákona č.461/2003 Z. z. samostatne a priznať mu ho v takej výške, aby súčet jeho starobných dôchodkov z Českej republiky a Slovenskej republiky po zohľadnení menového kurzu nebol nižší ako dôchodok poistenca, ktorý počas svojho produktívneho života získal rovnakú dobu poistenia a rovnaké príjmy len u zamestnávateľov, ktorí mali sídlo na území Slovenskej republiky.

Taký postup je podľa názoru odvolacieho súdu v súlade s ústavne konformným výkladom právnych

predpisov upravujúcich sociálne poistenie v rámci a v súlade s Ústavou SR.

V kontexte s vyššie uvedeným odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že v čase rozdelenia ČSFR a v čase prijatia Zmluvy o sociálnom zabezpečení platila na území Slovenskej republiky i na území Českej republiky jednotná právna úprava - zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, takže v prípade výpočtu dôchodkov v ich súčte z oboch republík v prvopočiatkoch sa nepredpokladalo, že by došlo k mínusovým rozdielom na strane slovenských občanov s bydliskom na území Slovenskej republiky. Výrazná zmena nastala v dôsledku zmien predpisov, upravujúcich sociálne zabezpečenie v Českej republike a sociálne poistenie v Slovenskej republike v neskoršom období.“

15. Odvolací súd sa od uvedeného právneho názoru, vychádzajú aj ďalšie rozsudky Najvyššieho súdu SR, ako napríklad rozsudok č. k. 9So/202/2016 zo dňa 31.01.2018, nemá dôvod odkloniť.

16. Skutočnosť, že došlo k zmene právnej úpravy a navrhovateľovi bol od 01.01.2016 priznaný vyrovnávací príplatok, nemení nič na tom, že v období od vzniku nároku na starobný dôchodok (keď ešte táto právna úprava nebola v platnosti) do priznania vyrovnávacieho príplatku nemôže byť navrhovateľ znevýhodnený oproti žiadateľom, ktorí získali všetky doby poistenia u zamestnávateľov na území SR.

17. Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 vety prvej OSP zmenil a rozhodnutia odporkyne zrušil a vrátil na ďalšie konanie podľa § 250q ods. 2 v spojení s § 250j ods. 2 písm. d/ OSP.

18. V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne o nároku navrhovateľa na starobný dôchodok a jeho výške znovu rozhodnúť a priznať mu ho v takej výške, aby súčet jeho starobných dôchodkov z Českej republiky a Slovenskej republiky po zohľadnení menového kurzu nebol nižší ako dôchodok poistenca, ktorý počas svojho produktívneho života získal rovnakú dobu poistenia a rovnaké príjmy len u zamestnávateľov, ktorí mali sídlo na území Slovenskej republiky. Odporkyňa je v ďalšom konaní viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 4 OSP).

19. O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol vzhľadom na úspech navrhovateľa v konaní podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1, § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 OSP a navrhovateľovi priznal náhradu trov konania z titulu poskytnutých právnych služieb advokátom v celkovej výške 345,50 €, a to za 2 úkony vykonané v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia + podanie opravného prostriedku) po 66 € a k nim prináležiace režijné paušály 2 x 8,58 € a 2 úkony vykonané v roku 2017 (účasť na pojednávaní a písomné odvolanie) po 66 € a k nim prináležiace režijné paušály 2 x 8,84 € + cestovné výdavky (cesta Hlohovec - Trnava a späť) a náhradu za stratu času (2 pol hodiny), podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, keď ide o zastupovanie v konaní v dávkovej veci, v ktorom základnou sadzbou tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je 1/13 výpočtového základu.

20. Toto rozhodnutie senát prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.